

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

ИДЕИТЕ НА ДВИЖЕНИЕТО ЗА НОВО ВЪЗПИТАНИЕ И СЪВРЕМЕННОТО ОБЩЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

за присъждане на научната степен „Доктор на науките“

област на висше образование 1. Педагогически науки

професионално направление 1.2 Педагогика(Теория на възпитанието и
дидактика -Теория на възпитанието)

Автор: доц. д-р Милка Николова Терзийска-Стефанова,

СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и
изкуствата

Катедра „Предучилищна и медийна педагогика“

1. Хронология на процедурата

Със Заповед № РД 38-61 от 31.01.2023 година на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм назначен за член на научно жури във връзка с публичната защита на дисертационен труд на тема „Идеите на движението за ново възпитание и съвременното обществено образование“, за присъждане на научната степен „доктор на науките“ по професионално направление 1.2 Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика - Теория на възпитанието), автор доц. д-р Милка Николова Терзийска-Стефанова

Посочената заповед е следствие от проведена процедура за предварително одобрение на дисертационният труд на заседание на катедра

„Предучилищна и медийна педагогика на 15.11.2022 година/Протокол №5. Въз основа на одобрението на работата на кандидата ФС на ФНОИ утвърждава предложението на катедрата относно откриване на процедура за предварително обсъждане на дисертационния труд – Протокол №17/06.12.2022 година.

Процедурата за предварително обсъждане на дисертацията се провежда на 17.01.2023 година и завършва с положителен вот от членовете на катедрата за придвижване на дисертацията към публична защита и избор на членове на научното жури – Протокол №6/17.01.2023 година. Въз основа на това ФС на ФНОИ взема решение за откриване на процедура за публична защита и одобрява предложения състав на научното жури – Протокол №1/26.01.2023 година.

На първото заседание на научното жури, проведено на 14.02.2023 година съм утвърден за рецензент на дисертационния труд/Протокол №1.

2. Структурни параметри на дисертационния труд

Дисертационният труд е в общ обем от 320 страници и се състои от увод, 3 глави, заключение, научни приноси, публикации по темата на дисертацията, използвана литература и приложения. Библиографията включва ръкописи и архивни документи от Държавен архив – София, научен архив на БАН, 147 литературни източници, от които 119 на кирилица и 28 на латиница, 103 онлайн ресурси, от които 45 на кирилица и 58 на латиница, 37 източници от Интернет сайтове. Налице са 4 приложения, илюстрирани с таблици.

На структурно равнище дисертацията съдържа следните параметри: актуалност на проблема, цел на дисертационния труд, хипотеза и основни задачи, обект, предмет, методи и етапи на изследването, хронологични рамки, представени в увода; аналитична интерпретация на проблемната област; обобщения и изводи в заключението.

3. Съдържателни параметри на дисертационния труд

В съдържателен план, в дисертацията са налице всички необходими компоненти за оценката ѝ:

- **Уводът** представя актуалността на проблема и програмната ориентация на проблематиката в контекста на актуалността на движението за ново възпитание и новата педагогика в съвременните условия, защото, според автора, са налице редица международни форуми, посветени за преосмисляне и актуализация на историята на движението за ново възпитание, както и липсата на единство в терминологичната обосновка в българската историография.

- От тази гледна точка е формулирана и целта на дисертационния труд, насочена към представяне и анализ на същността, историята и развитието на движението за ново възпитание в чужбина и у нас, както и влиянието му върху съвременното обществено образование. В тази връзка доц. Терзийска дефинира понятието „съвременно обществено образование“, имайки предвид държавното образование през втората половина на XX и първите десетилетия на XXI век.

- Хипотезата и задачите на теоретичното проучване са правилно формулирани по посока анализ на позитивите в научен и практико-приложен план на идеите на движението за ново възпитание, свързани с терминологичните, сравнителните, идентификационните, приносните и проективните тенденции в теорията и практиката на движението от края на XIX до първата половина на XX век в света и в България, и в практико-приложен, с концепцията за детето като активен субект в образователния процес.

- Налице са обект и предмет на изследване, насочени към теорията и практиката на движението за ново възпитание, концепциите за детето и неговото образование от възникване на движението до съвременния етап на развитие на обществото, в резултат на влиянието на новите

информационни и комуникационни технологии.

- Авторът представя и основните методи на изследване, а именно анализ, синтез, обобщение, сравнение, класификация, биографичен метод, насочени към проучване на архивни материали, научни трудове, доклади на международни институции (както традиционни, така и електронни), интернет сайтове, като за целта използва хронологичен подход за анализ на представените феномени.

ГЛАВА ПЪРВА: Движението за ново възпитание – възникване, представители и събития съдържа пет параграфа, визиращи историческите аспекти в зараждането и институционализирането на движението за ново възпитание в Европа, терминологичните проекции при дефинирането му в контекста на обединяващото понятие „ново възпитание”, възприето и в България.

Прави впечатление хронологичния подход на автора в анализ на представените феномени като хронология, институции, личности и събития в международен и национален контекст.

ГЛАВА ВТОРА. Теоретични и практически постижения на новата педагогика съдържа два параграфа, представящи теоретичните и практическите постижения на новата педагогика през първата половина на ХХ век, в конкретика зараждането и институционализирането на педагогиката и краят на педологията в контекста на новата концепция за детето и детството и разликата между традиционното и новото възпитание и образование.

ГЛАВА ТРЕТА. Предизвикателства пред образоването в съвременната епоха съдържа два параграфа, в което авторът представя идеите на движението за ново възпитание и предизвикателствата пред образованието в съвременната епоха (втората половина на ХХ – първите десетилетия на ХХІ век): ролята на ЮНЕСКО за развитието на образованието в контекста на политики, стратегии и програми; проблеми и

приоритети в съвременното образование, както и предизвикателства, пред които е изправено то в дигиталната епоха и условията на киберсоциализацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕТО обобщава постиженията на дисертационния труд чрез изводи, визиращи проекциите на идеите на движението за ново възпитание в съвременното информационно общество като реализирани и все още непостигнати цели и принципи по посока развитието на личността в индивидуален и обществото като цяло, в глобален план. Визията на автора е, че новата педагогика налага ценности, които са в основата на съвременните демократични общества и съвременната педагогическа теория и практика, т.е., че идеите на движението за ново възпитание са и могат да бъдат ръководни начала в съвременните обществени образователни системи.

4. Нормативна уредба

Във връзка с нормативната уредба, свързана със „Закон за научните степени и звания“, „Закон за развитие на академичния състав в Република България“ и „Правилник за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България“ са спазени всички изисквания и няма допуснати нарушения, а именно:

- В трудът няма плагиатство, което е видно от представената справка с минимални проценти на повторение в дължината на фразите, думите и символите, което означава, че е налице оригиналност на дисертацията и тя не нарушава авторските права, и правата на интелектуалната собственост на никого;

- Публикациите, свързани с темата на дисертацията са 1 монография и 9 статии и доклади;

- От представената справка за изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 1. Педагогически науки и Приложението към нея не са налице основания за

недопускане на дисертационния труд до процедура за публично обсъждане пред научно жури, т.е., лицето отговаря на минималните национални изисквания за съответната научна област(чл. 73, ал.1 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

- Дисертационният труд не повтаря темата и съдържанието на представения за придобиване на образователна и научна степен "доктор".

5. Основни приноси на дисертационния труд

Приемам и се съгласявам с научните приноси, посочени от автора.

В допълнение бих акцентирал върху:

- Прилагането на хронологичен, системен и цивилизационно-културологичен подходи за представяне на динамиката в теорията и практиката на движението за ново възпитание.

- Високата ерудиция на доц. Милка Терзийска по отношение на изследваните феномени, а именно – задълбочени теоретични познания по специалността (чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България). В конкретика, прави впечатление аналитичната култура на автора по отношение възгледите на видни педагози, представители на движението за ново възпитание с акцент върху мисията на проф. Димитър Кацаров.

- Наличието на логически обоснован теоретичен модел за проективните тенденции на идеите на движението за ново възпитание като основополагащи принципи в съвременните обществени образователни системи. В този план следва да отбележа последователния подход на доц. Терзийска в събирането, проучването и анализа на ръкописи и архивни документи;

- Несъмнените теоретични обобщения и решения на големи научни проблеми в дисертационния труд, които съответстват на съвременните

постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката (чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и чл. 75, ал.1 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“).

Въпроси: Доколко е оправдан паралелът между идеите на движението за ново възпитание, визиращи детето като активен субект в образователния процес и теоретичния модел на педагогическото взаимодействие в системата на предучилищното образование? Не смятате ли, че идеите на движението за ново възпитание са намерили значително по-голяма реализация в детската градина, в сравнение с класно-урочната система в училище?

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ, посочените позитивни акценти и приноси моменти ми дават основание да дам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд и да предложа с убеденост на научното жури **ДА ПРИСЪДИ НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“** в област на висше образование **1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика,** на доц. д-р Милка Николова Терзийска-Стефанова, **ЗАЩОТО ДИСЕРТАЦИОННИЯТ ТРУД СЪДЪРЖА ТЕОРЕТИЧНИ ОБОБЩЕНИЯ И РЕШЕНИЯ НА БАЗОВИ НАУЧНИ ПРОБЛЕМИ.**

София
10.04.2023

Рецензент:
/проф. дн Радослав Пенев/